

УДК 656.078.1

Васильєва Л.О.¹, Острогляд О.О.¹, Москаленко Р.В.²

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² ст. гр. Т-813м

РЕОРГАНІЗАЦІЯ АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ» З МЕТОЮ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС для адаптації законодавства у сфері залізничних перевезень та удосконалення інфраструктури Україна повинна провести реформування галузі на всіх напрямках. Європейський ринок залізничних перевезень значно відрізняється від українського: надання послуг з перевезення пасажирів та вантажів з вільними тарифами; недискримінаційний доступ до інфраструктури через відокремленого оператора, що забезпечує її розвиток за рахунок інвестиційної складової; здійснення суспільно важливих перевезень пасажирів на підставі договорів за рахунок державного та місцевих бюджетів тощо. Така модель ринку залізничних перевезень впроваджується вже 30 років, і вона має як позитивні, так і негативні риси.

Укрзалізниця відзначає позитивні сторони такі, як розширення пропозиції на ринку залізничних перевезень, зокрема за рахунок збільшення кількості перевізників на ринку; відмова від фінансування збиткових пасажирських перевезень за рахунок вантажних; розширення можливостей для залучення інвестицій в оновлення рухомого складу.

Після повномасштабного вторгнення залізниця набула особливого значення для безпеки країни та населення: виконуються перевезення військових і гуманітарних вантажів, в перші місяці війни забезпечувала масову евакуацію населення з небезпечних для перебування територій. Цей досвід можна використати для формування власної ефективної моделі залізничної галузі.

Європейська модель залізничної галузі орієнтована на Deutsche Bahn. Тому Україна працює із закордонними партнерами з питань ефективної реорганізації функціонування компанії і виконання європейських умов для партнерського доступу до європейського залізничного ринку.

Укрзалізниця активно працює над уточненням «Закону про залізничний транспорт», що є необхідним для подальшої інтеграції до ЄС. Оновлена версія документа дасть змогу забезпечити збалансовану фінансову діяльність оператора інфраструктури, сформувати оптимальний тариф на доступ до інфраструктури та рівні конкурентні умови для державного і приватних перевізників. Керівництво компанії передбачає, що розділення Укрзалізниці на окремі компанії та застосування спільного користування залізницею створить ефективніше підґрунтя для експорту.

Позитивно вплинуть на експортні залізничні перевезення рішення Європейської комісії розвитку TEN-T коридорів про включення залізниць України в Транс'європейську транспортну мережу (TEN-T). Передбачено модернізацію ділянки (колія 1435 мм) Ковель – Ягодин – Державний кордон з наступною електрифікацією, реконструкція колії на станції Підборці (Львівська область), будівництво нової тягової підстанції на станції Роздільна, електрифікація та збільшення пропускної здатності деяких ділянок. Це і модернізація залізничної інфраструктури на напрямку Мукачєво – Чоп – Захонь /Чисна над Тисою (Україна – Угорщина /Словаччина).

Незважаючи на воєнний стан Укрзалізниця протягом 2023 року провела заходи з реорганізації для виокремлення бізнес-напрямків для досягнення певних цілей. Створено такі філії АТ «Укрзалізниця»: «Термінальний оператор»; «Ваговий оператор» та «Оператор припортових станцій».

Філію «Термінальний оператор» (рис.1) створено з метою створення оптимізації структури та надання якісних послуг з надання навантажувально-розвантажувальних послуг, складування вантажів та транспортно-експедиційного обслуговування.

Рисунок 1 – Мережа залізничних терміналів

До складу філії включено 21 відділення, до складу яких входить 51 вантажний майданчик. Централізація активів механізованих дистанцій навантажувально-розвантажувальних робіт дозволить збільшити прибуток та

обсяги вантажопереробки та покращить якість обслуговування й економічну привабливість для користувачів послуг.

Метою створення філії «Оператор припортових станцій» є забезпечення удосконалення залізничної логістики у портах, розширення комплексу послуг, розвиток інфраструктури, оптимізація витрат при виконанні технологічних процесів. До складу філії включено 9 припортових залізничних станцій (рис. 2), які розміщені у найбільших портах України: Одеському, Ізмаїльському, Південному, Чорноморському та Миколаївському.

До основних завдань філії ставиться надання клієнтам комплексу транспортно-експедиторських послуг, пов'язаних з обслуговуванням в портах та організація планування перевезень вантажів під єдиним диспетчерським контролем.

Рисунок 2 – Портові залізничні станції філії

Залучення інвестицій в розвиток інфраструктури портів і припортових станцій та збільшення обсягів перевезень вантажів дозволить збільшити переробну спроможність припортових станцій.

Метою створення філії «Ваговий оператор» є централізація функцій з обслуговування та перевірки метрологічних характеристик зважувальних приладів. До структури філії входить 4 відділення та 28 вагових дільниць.

Також створено польську дочірню компанію АТ «Укрзалізниця» ТОВ «Ukrainian Railways Cargo Poland» для забезпечення експедирування вантажів та оперування вагонами за межами України (рис. 3).

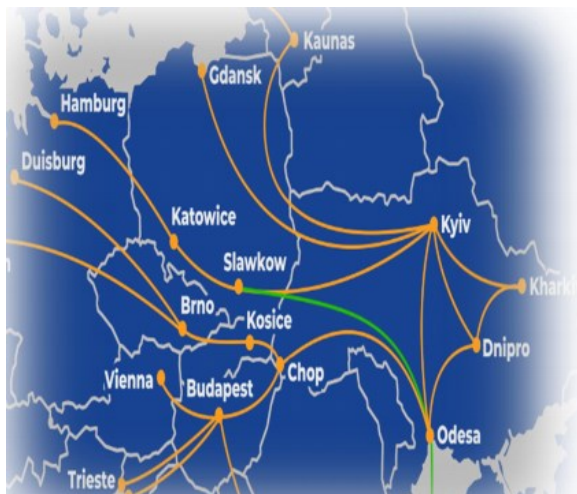

Рисунок 3 – Напрямки перевезень вантажів компанією
Ukrainian Railways Cargo Poland

Метою створення цього підприємства саме в ЄС є координація роботи українських вантажовласників з іноземними залізницями, рішення їх проблемних питань. В планах компанії розробка і впровадження нових продуктів на ринку залізничних перевезень, а саме – надання комплексної послуги за принципом «єдиного вікна» з перевезення вантажів «door to door» до Європейського союзу та у зворотному напрямку.

Створення компанії дозволить інтегрувати систему вантажних залізничних перевезень України в європейський простір та почати розбудову повноцінного оператора вантажних перевезень на території країн Євросоюзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Звіт Експортного офісу АТ «Укрзалізниця» за 2023 рік.
2. Урядовий кур'єр. Укрзалізниця: які зміни потрібні? Газета Кабінету Міністрів України. Офіційний сайт. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ukrzaliznitsya-yaki-zmini-potribni/>
3. Укрзалізниця виходить на європейський ринок. Офіційний сайт АТ «Укрзалізниця». URL: https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/615632/